

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА В КУЛЬТУРОЛОГІЧНОМУ АСПЕКТІ:

МАТЕРІАЛИ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОГО СЕМІНАРУ

Рівне – 2023

ББК 83

УДК 82

Українська література в культурологічному аспекті: матеріали науково-практичного семінару / ред. кол. О. Кирильчук, М. Крупка. Випуск III. Рівне : РДГУ, 2023. 33 с.

Матеріали збірника присвячені науковому осмисленню актуальних проблем українського літературознавства – феміністичним та постколоніальним студіям. Основу видання склали результати досліджень здобувачів вищої освіти філологічного факультету РДГУ, які були напрацьовані в межах діяльності проблемних груп кафедри української літератури («Постколоніальні стратегії української літератури ХІХ – ХХІ ст.», «Українська література у феміністичній проєкції») і апробовані під час роботи науково-практичного семінару «Українська література в культурологічному аспекті» (Рівне, 04 грудня 2023 року).

Рекомендовано до друку рішенням кафедри української літератури
Рівненського державного гуманітарного університету
(протокол № 13 від 27 листопада 2023 р.)

Редакційна колегія:

КИРИЛЬЧУК О. М., кандидат філологічних наук, доцент;

КРУПКА М. А., кандидатка філологічних наук, доцент.

За зміст матеріалів і правильність цитування відповідальність несе автор

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2023

ЗМІСТ*ДЕЙНЕКА ГЕОРГІЙ*

Постколоніальна проєкція історичного детективу
Богдана Коломійчука «Готель “Велика Пруссія”».....4

КОВАЛЬЧУК АННА

Збірка Сергія Жадана «Вогнепальні й ножові»
як симбіоз біблійних сюжетів та філософських роздумів.....7

КОЛОМИС КАТЕРИНА

STEAM-навчання української літератури в школі.....11

МИРОНЧУК ІРИНА

Постать жінки-митця у творчості Оксани Забужко
(за повістю «Інопланетянка»).....15

НАКОНЕЧНА НАДІЯ

Свідомість дівчини-підлітка у мистецькій практиці Ірини Мацко
(за повістю «Перехідний вік моєї мами») 19

НАУМЧУК ІЛОНА

Моделі характеротворення фемінних персонажів у романі
«Купальниця» Галини Вдовиченко: постколоніальний аспект.....22

СЕРГІЙЧУК АННА

Жіноча рецепція війни у романі Гаськи Шиян «За спиною».....25

ШОЛОТА СОФІЯ

Переосмислення конфлікту батьки-діти у художньому просторі
сьогодення (на прикладі збірки «Мама по скайпу»).....30

МОДЕЛІ ХАРАКТЕРОТВОРЕННЯ ФЕМІННИХ ПЕРСОНАЖІВ У РОМАНІ «КУПАЛЬНИЦЯ» ГАЛИНИ ВДОВИЧЕНКО: ПОСТКОЛОНІАЛЬНИЙ АСПЕКТ

Українська жіноча проза XXI століття прагне розширити координати вітчизняного письменства, апелюючи до осмислення різних варіантів жіночого досвіду. Така тенденція постає виразною спробою постколоніального прочитання усталеної української літературної традиції, де фемінні персонажі часто узалежнювалися до практик антиколоніального патріархального наративу.

Роман «Купальниця» Галини Вдовиченко постає спробою витворення поліфонічного образу сучасної жінки, яка у пошуку власного шляху до самореалізації, змушена долати перешкоди для сучасного українського постколоніального суспільства.

Кароліна – це дівчина яка прагне кращого життя, без уявлення того яким само воно має бути, однак безперечно має бути пов'язано із переїздом з рідного міста до Києва, бо лишитися вдома означало продовжувати годувати курей та обговорювати сюжети серіалів.

Вже з перших сторінок роману авторка наголошує на бажанні головної героїні «звільнитися» від рідного міста та його ритму життя. Вона вказує на те, що не хоче як всі отримувати у спадок курей, багато поля, натомість вона шукала перспектив, а тому будь-яким способом хотіла вибратися до столиці: «У кожного свої страхи, Кароліна найбільше боїться двох речей: «бідності та перспективи залишитись у Висічі» [1, с. 16].

У думках Кароліни все викликало співчуття, навіть мама й тато. Мама – людина, яку вона пам'ятає лише нещасною, постійно зайнятою роботою, і навіть забулась її усмішку, настільки давно вона була. Тато – завжди незадоволений всім: життям, мамою, роботою, політикою, соціальним статусом та здоров'ям, через яке у п'ятдесят років вже змушує бути пенсіонером. В уяві Кароліни батько був жалюгідним та сварливим дідом, для якого найбільша трагедія – «борг у дві пляшки пива» [1, с. 16].

Кароліна кардинально відрізнялася від свої батьків поглядами на життя та реалізації себе як особистості, вона та, яка не побоялася вийти за межі Висічі та кинути виклик таким містам як Київ та Львів.

Галина Вдовиченко вже неодноразово показувала у своїх творах жінок та дівчат, які люблять ламати систему, не погоджуються з тими умовами, які їх подарувала доля, а стараються її змінити – Кароліна виявилась однією з тих, чия доля мусила змінитись обов'язково, адже нинішній стан подій її не подобався. На всі незадоволені слова мами, яка вважала що Кароліна не

зуміє впоратись з домашнім господарством самотійно, героїня мала точний аргумент «У житті, яке чекає на неї, вміння підгортати картоплю буде зайвим» [1, с. 15].

Письменниця за допомогою героїні Кароліни показала такий тип характеру, який не притаманний багатьом жінкам, якщо розглядати їх у традиційному вимірі, де жінка завжди ласкава, тендітна, сентиментальна – всі ці стереотипні речі та пережитки патріархального минулого Вдовиченко викреслила з характеру Кароліни.

Кароліна була повною протилежністю своєї матері у плані вибору чоловіка, точніше чи бути з ним чи ні. Вона не розуміла свою маму через те, що вона навіть не намагалась щось змінити, не розуміла Олега, який не бажав розвиватися далі.

У випадку з Олегом Кароліна намагалась мотивувати свого чоловіка, при тому що сама працювала на декількох роботах, і втомлювалась набагато більше. Проте, Кароліна вирішила піти, зрозумівши що той чоловік, який її причарував спочатку своєю схожістю з нею, відштовхує її своєю пасивністю.

На прикладі стосунків Кароліни та Олега авторка розглядає багато проблем, які стаються у житті сучасного постколоніального суспільства. Одна із таких проблем це модель стосунків мама-син. Саме тоді, коли Кароліна відчула себе «господаркою», «мамою», а не ніжною та захищеною дівчиною, з того часу вона зрозуміла, що вже не кохає Олега.

У героїні роману «Купальниця» такий тип характеру жінки, яка не чекає від долі знаків, не чекає на диво, а сама шукає можливості, і знаходить їх навіть там, де сама не очікувала зустріти.

У романі дуже часто згадується квітка купальниця, авторка її описує як закриту від всього світу квітку, яка з виглядає дуже сонячною та яскравою через свій жовтий колір. Такою ж і є Кароліна Кужвій – купальниця є її повним та точним образом: також закрити від світу, важко відкривається людям, але дарує тепло та сонячний колір тим, хто на це заслугоує.

Не даремно авторка наголосила на тому, що купальниця росла в «калюжі», адже саме такою й відчувала Кароліна місцевість, в якій знаходилась. Для неї Висіч – це «калюжа» в якій вона народилась, але сильно бажає звідти вибратись будь-яким способом. Таке порівняння є обґрунтованим в уявленні Кароліни, адже у Висічі немає жодної щасливої людини, окрім діда-бджоляра.

У кінці роману з'являється схожа сцена з квіткою-купальницею, яка дивним способом проросла на новому місці проживання уже не простої дівчинки, а відомої акторки Кароліни Кужвій.

Образ купальниці символізує квітку, і в ту ж саму чергу дівчину, яка колись росла «в калюжі», а зараз розквітає у розкішному маєтку – це порівняння кар'єрного росту, бажання до самореалізації, самовдосконалення та рвучкості до кращого життя.

Основна думка цього роману полягає в тому, що кожна людина сама є творцем власної долі. Не подобається місце в якому проживаєш – будуй собі кращі умови для життя, не подобається робота – шукай перспективнішу та цікавішу, немає мотивації для роботи яка все ж подобається – дай собі час на відновлення, щоб зрозуміти що пішло не так.

У самому романі «Купальниця» Галина Вдовиченко створила прототип Кароліни, який дозволяє уявити якою ж у старості буде сама Кароліна – це пані Стася. Ця пані ніколи не була обділеною увагою чоловіків, проте вона так і не знайшла собі чоловіка, який би їй підходив, з яким вона могла прожити все життя.

Цікавим є той факт, що Олег «втік» у Висічі, і вони в цьому плані помінялись місцями з Кароліною, він – з міщанина, з юридичною освітою їде у рідне місто Кароліни, щоб там займатись пасікою та допомогти Висічі у юридичних справах щодо землі, вона – дівчина без освіти, втекла з рідного міста аби стати відомою акторкою.

Відтак творчість Галини Вдовиченко презентує в сучасній прозі оригінальний зразок постколоніального переосмислення фемінних моделей в українській літературі.

Джерела:

1. Вдовиченко Г. Купальниця. Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2012. 240 с.

**УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА В
КУЛЬТУРОЛОГІЧНОМУ АСПЕКТІ:**
матеріали науково-практичного семінару

Упорядкування
та наукове редагування
Олександр КИРИЛЬЧУК
Мирослава КРУПКА

Комп'ютерна верстка та макет
Олександр КИРИЛЬЧУК

Українська література в культурологічному аспекті: матеріали науково-практичного семінару / ред. кол. О. Кирильчук, М. Крупка. Випук III. Рівне : РДГУ, 2023. 33 с.

ББК 83
УДК 82

Формат 60x84.
Гарнітура Times New Roman Cyt.
Умовн. друк. арк. 1,8